JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

MTIHANI WA KUHITIMU KIDATO CHA NNE

015/1 **ELIMU YA DINI YA KIISLAMU 1**

(For Both School and Private Candidates)

Muda: Saa 3 **MAJIBU** **Mwaka: 2010**

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B, C na D zenye jumla ya maswali matano.

2. Jibu maswali yote

3. Kila swali lina alama 20

maktaba.tetea.org

TETEA

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

1. Chagua jibu sahihi katika maswali (i) – (x) kisha andike herufi yake katika kijitabu chako cha kujibia.

(i) Maelezo yanayotofautisha maana ya Sunnah ni:
A. Sunnah ni mila ya maisha ya Mtume (s.a.w).
B. Sunnah ni mwenendo wa Mtume (s.a.w).
C. Sunnah ni mapokezi kutoka kwa Mtume (s.a.w).
D. Sunnah ni yale aliyoyafanya Mtume (s.a.w).
E. Sunnah ni ibada za ziada alizofanya Mtume (s.a.w).

Jibu: B
Sababu: Sunnah inahusiana na mwenendo wa maisha ya Mtume (s.a.w) unaotumiwa kama kigezo cha Kiislamu.

(ii) Utayafafanua vipi maelezo yaliyo mbele yako kuwa ni hadithi?
A. Maelezo hayo yawe kwa lugha ya Kiarabu.
B. Maelezo yawe na Isnad na Nabawiyy.
C. Maelezo yawe na Matn na Isnad.
D. Maelezo yawe na Matn na Riwaya.
E. Maelezo yawe na wapokezi watatu au zaidi.
Jibu: C
Sababu: Hadithi lazima iwe na Isnad (mlolongo wa wapokezi) na Matn (maudhui au maelezo).

(iii) Kazi kubwa ya kwanza ya uandishi wa hadithi iliyofanywa na swahaba wa Mtume (s.a.w) ilikuwa ya:
A. Abubakar Sidiq (r.a).
B. Malik bin Anas.
C. Uthman bin Affan (r.a).
D. Bukhari na Muslim.
E. Ally bin Abi Twalib (r.a).

Jibu: A
Sababu: Abubakar Sidiq (r.a) alifanya kazi ya kukusanya Hadithi kama sehemu ya kulinda mafundisho ya Mtume.

(iv) Uandishi wa hadithi sahihi ulifikia kilele chake katika kipindi cha:
A. Tabi Tabiina.
B. Maswahaba.
C. Makhalifa wema na Mtume (s.a.w).
D. Malik bin Anas.
E. Tabiina.
Jibu: E
Sababu: Katika kipindi cha Tabiina, juhudi za uandishi wa Hadithi ziliboreshwa kwa ukamilifu wa uchambuzi wa wapokezi.

(v) "Enyi mlioamini! Mtiini Mwenyezi Mungu na Mtume wake, wala msijepushwe naye na hali mnasikia" (8:20).
Kwa mujibu wa aya hii, waumini:
A. hawana budi kumshirikisha Mtume (s.a.w).
B. wanatakiwa kumiga Mtume (s.a.w) katika kuendesha maisha yao ya kila siku.
C. wanatakiwa kuisoma na kuifadhi hadithi za Mtume (s.a.w).
D. ni lazima kufuata Sunnah ya Mtume katika maisha yao ya kila siku.
E. hawana budi kufuata Qur’an na Sunnah kwani ndivyo dalili ya Uislamu wao.
Jibu: D
Sababu: Aya hii inasisitiza kufuata Sunnah ya Mtume kama sehemu muhimu ya maisha ya waumini.
(vi) Sababu ya kutoshughulikiwa uandishi wa hadithi wakati wa Mtume (s.a.w) ni:
A. Mtume alikuwepo hivyo aliwapa waumini kile walichohitaji katika kutekeleza Uislamu.
B. Mtume aliwakataza kuandika hadithi kwa kuhofia kuchanganya na Qur'an.
C. Dola ya Kiislamu ilikuwa ndogo na haikuwa tayari kwa uandishi wa mafundisho.
D. Waumini walishughulishwa na kuhubiri Uislamu dhidi ya maadui.
E. Waumini walifundishwa kulinda na kuishi kwa mafundisho ya Mtume.

Jibu: B
Sababu: Mtume (s.a.w) aliwakataza maswahaba kuandika hadithi kwa kuhofia kuchanganya mafundisho ya Qur’an na hadithi.

(vii) Hadithi ina sehemu kuu mbili; Isnad na Matn. Isnad inaonyesha:
A. Wasilimu walioandika hadithi walionisikiza au kumuona Mtume.
B. Wasilimu wa hadithi kuanzia kwa Mtume hadi kwa aliyepokea.
C. Wasilimu mashuhuri wa hadithi za Mtume.
D. Aliyeandika hadithi katika kitabu pamoja na wasimulizi.
E. Wasilimu wa hadithi wadhubitiwa wanne au zaidi.

Jibu: B
Sababu: Isnad ni mlolongo wa wapokezi wa hadithi kutoka kwa Mtume hadi kwa aliyepokea.

(viii) Tukio kubwa lililoongeza kasi ya ukusanyaji wa hadithi katika vitabu ni:
A. Kupanuka Dola ya Kiislamu hadi Hispania.
B. Kupatikana kwa vituo vya hadithi vya kutosha.
C. Kukusanywa kwa Qur’an wakati wa Khalifa Uthman (r.a).
D. Khalifa Ali (r.a) kufikisha mahakamani na Mayahudi kujibu shtaka.
E. Kugundulika karatasi wakati wa Umar (r.a).

Jibu: C
Sababu: Kukusanywa kwa Qur’an wakati wa Khalifa Uthman (r.a) kulihamasisha pia ukusanyaji wa hadithi rasmi kwa njia ya maandishi.

(ix) Hadithi sahihi inatakiwa ifikie kigezo kifuatacho:

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

A. Wapokezi wake wawe wadhubuti.
B. Idhini ya hadithi sahihi.
C. Isimuzie Mtume (s.a.w).
D. Iwe katika Bukhari au Muslim.
E. Iwe na Isnad na Matn.

Jibu: E
Sababu: Hadithi sahihi lazima iwe na Isnad (mlolongo wa wapokezi sahihi) na Matn (maudhui yenye usahihi).

(x) Hadithi nyingi zilianza kuandikwa katika karne ya:
A. Tano Hijriya.
B. Pili Hijriya.
C. Kwanza Hijriya.
D. Tatu Hijriya.
E. Nne Hijriya.

Jibu: B
Sababu: Kazi rasmi ya uandishi wa hadithi ilianza katika karne ya pili Hijriya kwa juhudi za wanazuoni wa hadithi.
SEHEMU B: QUR'AN (KAMILI)

2. Chagua kutoka orodha B kifungu cha maneno kinachowiana na kifungu cha maneno kutoka orodha A. Vifungu kutoka orodha B vinaweza kutumika zaidi ya mara moja.

ORODHA A
(i) Na (Mtume) akaimuona (Jibril) mara nyingine (kwa sura yake ile ile ya Kimalaika katika usiku wa miraji). (53:13).
(ii) Na wanapokutana na walioamini husema: "Tumeamini"; na wanapokuwa pekee yao kwa mashetani wao husema: "Hakika sisi tupo pamoja; nanyi, tuna waacheza shere tu." (2:14).
(iii) Mtume (s.a.w) amesema: "Kutatufa elimu ni faradhi kwa Muislamu mwanamume na Muislamu mwanamke."
(iv) Na, katika watu, wako wasema: "Tunamwamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho"; na hali ya kuwa wao si wenye kuamini. (2:8).
(v) "Na namna hii Tumemfanya kila Nabii maadui; (nao ni) mashetani katika watu na (mashetani katika) majini." (6:112).
(vi) "Sisi hatukukisia haya (ya kuwa Mwenyezi Mungu ni mmoja hata) katika hii, mila ya mwisho. Hayakuwa haya (ya kusema Mungu ni mmoja) ila uzushi (tu)." (38:7).
(vii) Basi kwa hakika pamoja na dhiki (huja) faraji. Hakika pamoja na dhiki (huja) faraji. (94:5-6).
(viii) Mwenyezi Mungu ni mlinzi wa wale walioamini. Huwatoa katika giza na kuwaingiza katika mwangaza. Lakini, walio kafuru, waliwzi wao ni mashetani. Huwatoa katika mwangaza na kuwaingiza katika giza. (2:257).
(ix) .... Sema: "Je, wanawaweza kuwa sawa wale wanaojua na wale wasiojua?" (39:9).

(x) "Na huzungumzi (Muhammad) kwa matamanio ya nafsi yake. Isipokuwa (anayo yazungumza ni) Wahyi uliofunuliwa kwake." (53:3).
(xi) Wanatafuta kumdanganya Mwenyezi Mungu na wale walioamini, lakini hawadanganyi ila nafsi zao; nao hawatambui. (2:9).
(xii) .... Sema: "Je, wanaweza kuwa sawa wale wanaojua na wale wasiojua?" (39:9).
(xiii) Ametukuka Mwenyezi Mungu, Mfalme wa haki. Wala usifanyie haraka (hii) Qur'an (kwa kusoma), kabla hajamalizika Wahyi (ufunuo) wake. Na uombe useme: "Mola wangu, nizidishie elimu." (20:114).
(xiv) Na huzungumzi (Muhammad) kwa matamanio ya nafsi yake. Isipokuwa (anayo yazungumza ni) Wahyi uliofunuliwa kwake. (53:3).
(xv) Ewe Mtume! Mbona unaharimisha alichokuhalalishia Mwenyezi Mungu! (66:1).

ORODHA B
A. Qur'an ni ufunuo kutoka kwa Mwenyezi Mungu.
B. Allah hutoa nuru kwa waumini na mashetani huwapeleka watu kwenye giza.
C. Madai ya makafiri dhidi ya Qur'an wakati wa Mtume (s.a.w).
D. Kutafuta elimu ni amri.

Majibu:
(i) A
(ii) C
(iii) D
(iv) B
(v) A
(vi) C
(vii) A
(viii) B
(ix) D
(x) A
(xi) B
(xii) D
(xiii) A
(xiv) A
(xv) A

3. Panga vipengele vya (a), (b), na (c) katika mtiririko wenye kuleta mantiki. Andika herufi na namba tu zinazoashiria katika kijitabu chako cha kujibia.

(a) Aya ya Qur'an (2:285) inataja nguzo za Imani kama ifuatavyo:
(i) Wote wamewamini Mwenyezi Mungu, na Malaika Wake, na Vitabu Vyake na Mitume Wake.
(ii) Mtume ameamini yaliyoteremshwa kwake kutoka kwa Mola wake, na Waislamu, (pia wameamini hayo).
(iii) (Nao hao Waislamu na Mitume wao) husema: "Hatufautishi baina ya yeyote katika Mitume Yake (wote tunawaamini)."

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

(iv) (Tunakuomba) msamaha, Mola wetu! Na marejeo ni Kwako."
(v) Na husema: "Tumesikia na tunatii."
(vi) Wanapomtegemea Mwenyezi Mungu na kumsifu kwa sifa zake njema.

Majibu: (a) (i), (ii), (iii), (v), (vi), (iv).

(b) Katika Uislamu imani juu ya kuwepo Mwenyezi Mungu si suala la kibubusa:
(i) Mwanadamu ametunukiwa akili na milango ya fahamu ili kutafakari juu ya alama (ishara) mbalimbali kuthibitisha kuwepo kwa Allah (s.w).
(ii) Kukanusha Mwenyezi Mungu kunakwenda sambamba na kukanusha ufufuo.
(iii) Pamoja na miujiza waliyoonyesha Mitume, kuna alama nyingine nyingi zilizotajwa katika Qur'an zinazothibitisha kuwepo kwa Mwenyezi Mungu.
(iv) Miongoni mwa hoja kubwa za wakanao ufufuo ni kuwa ni mahali mtu hufufuka baada ya kuoza na mifupa yake kuwa magogo magumu.
(v) Mwenyezi Mungu ndiye muweza wa kila jambo, hivyo hana mpinzani.
(vi) Mwenyezi Mungu anatambulika kwa alama zake dhahiri ulimwenguni.

Majibu: (b) (i), (iii), (vi), (ii), (v), (iv).

(c) Mtazamo wa Qur'an juu ya Dini ni kama ifuatavyo:
(i) Kwa hiyo, kwa mtazamo halisi wa Qur'an, ukafiri nao ni dini kwani Mungu si lazima awe Mungu muumba.
(ii) Mtazamo wa Uislamu juu ya dini ni tofauti kabisa na ule wa Kikafiri.
(iii) Katika Qur'an tunafahamishwa: "Wamewavika waya wanavyouoni wao na watawa wao kuwa ni miungu badala ya Mwenyezi Mungu...." (9:31).
(iv) Dini ni njia ya maisha yenye kumtukuza Allah (s.w).
(v) Uislamu unasisitiza kwamba dini ni mfumo wa kumwabudu Allah pekee.
(vi) Dini yoyote isiyoongozwa na mafunzo ya Allah ni batili.

Majibu: (c) (ii), (v), (iv), (vi), (i), (iii).

4. Jibu kwa ufupi kwa kujaza nafasi zilizo wazi katika swali la (i) – (xv). Andika neno au maneno yanayokosekana tu katika kijitabu chako cha kujibia.

(i) Mwenyezi Mungu amemkusudia mwanadamu kuwa <u>msimamizi</u> wa viumbe wake hapa ulimwenguni na nyenzo itakayomuwezesha kufikia cheo hiki ni <u>akili</u>
(ii) <u>Imani</u> ndio kiingilio cha Uislamu ambacho ni kusema <u>shahada</u>
(iii) Dharura za kutoswali swala ya faradhi kwa wakati wake ni <u>ugonjwa</u> au <u>kusafiri.</u>
(iv) Rakaa moja ya swala itahesabiwa kuwa imekamilika iwapo nguzo zake zote zimekamilika. Nguzo hizo zimegawanyika katika sehemu kuu mbili ambazo ni <u>matendo</u> na <u>maneno</u>
(v) Katika Qur'an (2:264) Mwenyezi Mungu anatuakataza waumini tusiiharibu Sadaka zetu kwa kuifuatilia kwa <u>maneno ya kuumiza</u> na <u>dhihaka</u>

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

(vi) Watu waliojawa katika Qur'an kuwa wanastahiki kupewa zaka kutokana na dharura ya umaskini na madeni
(vii) Makosa mawili ambayo Muislamu akiyatenda anawajibika kufunga miezi miwili mfululizo ni kuua kwa makusudi na kumdhuru kwa makusudi
(viii) Sunnah zilizoambatana na funga ya Ramadhani ni pamoja na (a) swala ya tarawele (b) kufuturu mapema, (c) kusoma Qur'an, (d) kujitahidi katika Laylatul Qadir.
(ix) Miezi ya kuulia Hija ni Shawwal, Dhul Qa'dah, na Dhul Hijjah.
(x) Matendo yanayofanywa na mwenye kuhiji siku ya mwezi 10 Dhul Hijja pale Mina ni kurusha mawe, kuchinja na kunyoa nywele au kupunguza.
(xi) Kwa mujibu wa Qur'an, Muislamu anawajibika kuchuma mali kwa njia za halali na kuipeleka katika tabia ya kufanyia matumizi bora na kutoitumia kwa ufujaji.
(xii) Katika sheria ya familia ya Kiislamu wanaume na wanawake ambao ni haramu kuoana wanajulikana kwa jina la mahram na mtu anayeozaesha huitwa wali.
(xiii) Wala msiwaue watoto wenu kwa kuogopa umaskini. Sisi ndio tunaowaruzuku wao na nyinyi (pia) (17:31). Msimamo wa Uislamu juu ya kampeni ya kudhibiti uzazi ni ni halali iwapo ni kwa sababu za kiafya kwa kuwa swala la riziki liko kwa Mwenyezi Mungu.
(xiv) Ila wale wenye kuamini na kutenda mema, watakuwa na ajira isiyokwisha (inayoendelea maisha) (95:6). Msingi mkuu wa maadili katika Uislamu ni kufuata amri za Mwenyezi Mungu na kila jambo jema au ovu hutegemea lengo la kufanya.
(xv) Katika nchi inayoongozwa kwa misingi ya Kiislamu, mamlaka yote ni ya Mwenyezi Mungu na Sheria au kanuni za msingi za maisha ya Waislamu hutokana na Qur'an na Sunnah.

SEHEMU E: TAREKH

Chagua neno au kifungu cha maneno (i) – (xxx) ili kukamilisha kauli (a) – (p) kwa usahihi.

Maneno au vifungu vya maneno
(i) Pepo
(ii) Moto
(iii) Toba haraka
(iv) Kutakabari
(v) Adam
(vi) Yaghutha
(vii) Kwa siri
(viii) Ibrahim (a.s)
(ix) Nuhu (a.s)
(x) Muhammad (s.a.w)
(xi) Safa
(xii) Kumhonga Mtume (s.a.w)
(xiii) Yathrib
(xiv) Badr
(xv) Umar bin Abdul-Aziz
(xvi) Udongo

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

(xvii) Ibilisi
(xviii) Idris (a.s)
(xix) Yauqa
(xx) Kwa uwazi
(xxi) Umar bin Khattab
(xxii) Kosa lake
(xxiii) Hunain
(xxiv) Suhail bin Amr
(xxv) Kumlaghai Mtume (s.a.w)
(xxvi) Walimwengu wote
(xxvii) Musa (a.s)
(xxviii) Adam (a.s) na Hawa
(xxix) Ismail (a.s)
(xxx) Abuu Lahab

Maswali:
(a) .... walianza maisha yao ....
(b) Ibilisi alikataa kumsujudia Adam kwa kuwa yeye ameumbwa kwa .... na Adam ameumbwa kwa ....
(c) Mtu bora katika wakosaji ni yule anayeleta .... kama walivyofanya baba yetu Adam na Hawa.
(d) Mtu muovu katika wakosaji ni yule anayezidi .... badala ya kuleta toba kama alivyofanya ....
(e) Katika Mitume waliotajwa katika Qur'an baada ya Nabii Adam ni .... kisha alifuata Nabii ....
(f) .... na .... ni miongoni mwa Miungu iliyokuwa ikiabudiwa na watu wa Nuhu (a.s).
(g) Nabii Nuhu (a.s) alilingania watu wake kwa .... na ....
(h) .... na .... walishirikiana kunyanyua kuta za Al-Ka'abah.
(i) .... waliangamizwa kwa mafuriko na wale wa .... waliangamizwa kwa kuzamishwa baharini.
(j) Nabii .... katika kizazi cha Nabii Ibrahim (a.s) kupitia kabila la ....
(k) Quraysh na ametumwa kwa ....
(l) Mtume (s.a.w) alifanya kulingania Uislamu kwa wazi katika kilima cha .... ambapo ami yake .... alimkemea.
(m) Makafiri wa Makka walitaka kuzima nuru ya Uislamu kwa .... na ....
(n) Mikataba ya Aqabah ilifungwa baina ya Mtume (s.a.w) na watu wa .... ambapo ile ya Hudaibiya ilifungwa baina ya Mtume (s.a.w) na .... kwa faida ya Maquraysh.
(o) Mwenyezi Mungu aliwasaidia waumini katika vita vya .... kwa kile kitendo cha Mtume (s.a.w) kupuliza .... ulioathiri maadui na kuleta malaika wanaopigana kweli kweli.

Majibu:
(a) Adam (a.s) na Hawa, Pepo
(b) Moto, Udongo
(c) Toba haraka

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

(d) Kutakabari, Ibilisi
(e) Idris (a.s), Nuhu (a.s)
(f) Yaghutha, Yauqa
(g) Kwa siri, Kwa uwazi
(h) Ibrahim (a.s), Ismail (a.s)
(i) Nuhu (a.s), Firauni
(j) Muhammad (s.a.w), Quraysh
(k) Walimwengu wote
(l) Safa, Abuu Lahab
(m) Kumhonga Mtume (s.a.w), Kumlaghai Mtume (s.a.w)
(n) Yathrib, Makafiri
(o) Badr, Udongo

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA